Valtiovarainministeriö NEUVOSTORAPORTTI VM2022-00406

EUS Järvenpää Soila(VM), Ikonen Susanna(VM) 13.07.2022

Asia

Ecofin-neuvoston 12.7.2022 ja Euroryhmän 11.7.2022 kokoukset, Bryssel; Yhteenvetoraportti

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 12.07.2022

Tšekin puheenjohtajakauden ensimmäinen Ecofin-neuvosto pidettiin 12.7.2022. Puheenjohtaja esitteli Ecofin-sektorin prioriteettejaan, jossa horisontaalisena teemana on Venäjän hyökkäyssodan talous- ja rahoitusvaikutukset sekä Ukrainan tukeminen.

Venäjän hyökkäyssodan taloudellisia vaikutuksia koskeneessa asiakohdassa jäsenvaltiot korostivat Ecofin-neuvoston roolia taloudellisten vaikutusten seurannan ja arvioimisen osalta. Ukrainan 1 mrd. euron makrotaloudellinen rahoitusapu toivotettiin tervetulleeksi ja komissiolta toivottiin lisäehdotusta. Lisäksi korostettiin kansainvälisen yhteisön merkitystä osana jälleenrakennusta ja painotettiin, että jälleenrakennuksen arkkitehtuurista tarvitaan vielä lisäkeskustelua.

Talouden elpymisen asiakohdassa komissio kertoi elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) toimeenpanon tilanteesta. Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa kaikki allekirjoittivat REPowerEU:n tavoitteet, mutta rahoituksen ja sen allokoinnin osalta esitettiin eriäviä näkemyksiä. Lisäksi neuvossa hyväksyttiin osana eurooppalaista ohjausjaksoa päätelmät vuoden 2022 perusteellisista tarkasteluista makrotasapainottomuuksien menettelyyn liittyen, euron käyttöönottoon Kroatiassa liittyvä päätös ja asetusmuutokset, EU:n yhteiset linjaukset G20 kokoukseen sekä päätelmät julkisen talouden kestävyyttä koskevasta raportista 2021.

Euroryhmä kävi keskustelun IMF:n arviosta euroalueen talousnäkymistä ja talouspolitiikkahaasteista sekä vuoden 2023 finanssipolitiikan virityksestä. Kysyntää elvyttävää finanssipolitiikka vuonna 2023 ei pidetty perusteltuna, vaan toimet tulee kohdistaa haavoittuvimmassa tilanteessa oleviin. Kaikissa maissa finanssipolitiikka tulee kohdistaa velkakestävyyden säilyttämiseen. Euroryhmä hyväksyi finanssipolitiikan suuntaviivoja koskevan julkilausuman. Euroopan keskuspankki esitteli euroryhmässä valmisteluja liittyen digitaaliseen euroon ja sen pohjalta euroryhmä kävi keskustelua digieuron mahdollisista vaikutuksista rahoitusjärjestelmään ja käteisen käyttöön. Euroryhmä toivotti Kroatian tervetulleeksi euroalueelle.

Euroryhmän kokouksen jälkeen pidettiin ylimääräinen Euroopan vakausmekanismin hallintoneuvoston kokous, jossa asialistalla oli jatkokeskustelu EVM:n toimitusjohtajan valinnasta.

Puheenjohtajan työohjelman esittely

Tšekin puheenjohtajakauden horisontaalinen teema on Venäjän hyökkäyssota ja sen taloudelliset vaikutukset. Talouden elpymisen suhteen jatketaan kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien toimeenpanoa. Puheenjohtaja pyrkii myös poliittiseen sopuun REPowerEU:sta elpymis- ja palautumistukivälineeseen liittyen. Ukrainan tukeminen lyhyellä ja pitkällä aikavälillä on myös Tšekin puheenjohtajakauden keskeinen tavoite. Lisäksi Tšekki pitää tärkeänä jatkaa finanssipolitiikan sääntöjen uudistamista ja julkisen talouden vahvistamista. Muun muassa näistä aiheista keskustellaan syyskuun epävirallisessa Ecofin-neuvostossa.

Rahoituspalveluiden osalta pj. pyrkii saavuttamaan yleisnäkemyksen Basel III –säännösten toimeenpanosta. Pääomamarkkinoiden osalta tavoitteenaan on edistää rahoitusvälineiden markkinoiden sääntöjen uudistamista sekä sovun saavuttaminen kolmikantaneuvotteluissa EU:n vihreistä joukkovelkakirjoista ja eurooppalaisista pitkäaikaissijoitusrahastoista. Tšekki haluaa puheenjohtajana toimia myös tehokkaasti rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisen suhteen. EU:n talousarvioon liittyen se pyrkii saavuttamaan sovun EU:n vuoden 2023 talousarviosta ja jatkamaan keskusteluja mahdollisista uusista omista varoista. Verotuksen suhteen välillisten verojen osalta keskipisteessä ovat energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskeva direktiivi ja välittömän verotuksen osalta puheenjohtaja pyrkii viemään loppuun OECD:n molempien pilarien soveltamisen.

Komissio tuki pj:n tavoitteita ja antaa ehdotukset talouspolitiikan koordinaatiokehikon uudistamiseksi syksyllä.

Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen talous- ja rahoitusvaikutukset

Komissio toi esiin, että Ukrainalle on luvassa G7:n kautta tukea lähes 20 mrd. euroa. Lisäksi komission esittämän makrotaloudellisen rahoitusavun (MFA) ensimmäinen osa (1 mrd. €) hyväksyttiin tänään (12.7.). Komissio pyrkii löytämään ratkaisun vielä valmistelussa olevalle MFA:lle (7,8 mrd. €) mahdollisimman pian. Komissio rakentaa Ukrainan jälleenrakennusfoorumia, jonka ensimmäinen kokous on tarkoitus järjestää syyskuussa. Kyseessä on strateginen elin, joka pyrkii koordinoimaan rahoitusta ja tukemaan Ukrainan hallintoa. Myös kansainväliset instituutiot ja yksityiset investoinnit tulisivat mukaan. Komissio piti tärkeänä, että Ukraina voi tehdä uudistuksia, joilla se lähentyy EU:n kanssa. Komissio korosti myös Ecofin-neuvoston roolia tässä työssä ja painotti yhtenäisyyttä. Komissio on myös valmis lisäämään pakotteita ja jatkamaan sanktioiden toimeenpanoa sekä niiden porsaanreikien tukkimista. Pakotteiden toimeenpanoa seurataan tarkasti.

Lähes kaikissa jäsenvaltioiden puheenvuoroissa pidettiin tärkeänä Ecofin-neuvoston roolia Ukrainan talous- ja rahoitusvaikutusten seurannassa ja arvioimisessa. Ukrainan lyhyen aikavälin taloudellisen tukemisen suhteen 1 mrd. euron makrotaloudellinen rahoitusapu (MFA) toivotettiin tervetulleeksi ja samalla toivottiin komission lisäehdotusta jatkon suhteen. Puheenvuoroissa painotettiin mm. keskusteluiden tärkeyttä MFA:n jatkon osalta, MFA-lainojen pitkää maksuaikaa ja lainojen yhdistämistä uudistuksiin, yhteisten vastuiden määrittämistä tarkoin sekä laajaa taakan jakoa takauksissa.

Jälleenrakennuksen suhteen puheenvuoroissa korostettiin kansainvälisen yhteisön merkitystä osana jälleenrakennusta sekä koordinaatiota. Tämän lisäksi painotettiin, että jälleenrakennuksen arkkitehtuurista tarvitaan vielä lisäkeskustelua. Puheenvuoroissa korostettiin mm. oikeusvaltioperiaatetta, korruption torjuntaa, ehdollisuutta rahoituksessa, Ukrainan pakolaisten tukemista niitä vastaanottavissa jäsenvaltioissa sekä Venäjän osallistumista jälleenrakennuksen kustannuksiin. Suomi korosti puheenvuorossaan, että EU ei voi tehdä tätä yksin ja jälleenrakennuksen suhteen tarvitaan lisää keskustelua EU:n sisällä, Ukrainan kanssa sekä kansainvälisten rahoituslaitosten ja kumppaneiden kanssa. Lisäksi Suomi korosti, että erilaisten rahoitusvaihtoehtojen tarkasteleminen on tärkeää, mutta jatkotuen suhteen Suomi kannattaa lainoja avustusten

sijaan. Rahoitustukimuodot on arvioitava tarkasti ja kansallisten parlamenttien budjettivalta on otettava niissä huomioon.

Puheenjohtajan mukaan asia tulee olemaan jokaisen Tšekin pj-kauden Ecofin-kokouksen asialistalla.

Taloudellinen elpyminen

Puheenjohtaja kertasi, että se pyrkii saavuttamaan poliittisen sovun REPowerEU:sta ja elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) muutoksista ja pyytää nyt jäsenvaltioilta ohjausta kompromissin löytämiseksi.

Komissio totesi elpymis-ja palautumistukivälineen toimeenpanon osalta, että 25 suunnitelmaa on nyt valmiina ja keskusteluja Unkarin kanssa jatketaan. Alankomaat palautti oman suunnitelmansa viime viikolla. Komissio on vastaanottanut 11 maksupyyntöä ja 100 miljardin euron raja RRF-välineen maksatuksessa on ylitetty. Kesän aikana odotetaan lisää maksupyyntöjä, mutta näiden suhteen komissio pyytää 2 kuukauden määräajan pidennystä kesälomakauden vuoksi. Komissio korosti, että RRF on väline, jonka kautta REPowerEU:n tavoitteita Venäjän energiariippuvuuden vähentämiseksi ja energiatehokkuuden lisäämiseksi pyritään saavuttamaan. Komissio toivoi nopeaa etenemistä.

Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa kaikki allekirjoittivat REPowerEU:n tavoitteet. Eriäviä näkemyksiä on kuitenkin sen suhteen, että miten ns. uusi rahoitus tulisi järjestää ja miten se tulisi allokoida jäsenvaltioille. Suurella osalla jäsenvaltioita, ml. Suomi, oli varaumia komission ehdotukselle käyttää päästökaupan markkinavakausvarantoa REPowerEU:n rahoittamiseen. Sen katsottiin muun muassa vaarantavan EU:n ilmastotavoitteet sekä aiheuttavan negatiivisia vaikutuksia kansallisiin budjetteihin. Tanska ehdotti, että mikäli uutta rahoitusta tarvitaan niin yksi keino voisi olla käyttää innovaatiorahastoa, useampi jäsenvaltio oli valmis tarkastelemaan Tanskan ehdotusta. Suomi katsoi, että mitään uutta rahoitusta ei tarvita, ja jos lisäresursseja tarvitaan, niin olisi tutkittava muita vaihtoehtoja, mutta korosti, että tulee olla varovaisia harkittaessa innovaatiorahaston käyttöä.

Iso osa jäsenvaltioista kritisoi komission ehdotusta käyttää nykyistä RRF-asetuksen allokaatioavainta, koska se ei kuvasta REPowerEU:n tavoitteita. Lisäksi nousi esiin, että on ennenaikaista keskustella allokaatioavaimesta, koska rahoituksesta ei ole sovittu. Myös Suomi oli tällä kannalla. Lisäksi puheenvuoroissa nousi esiin, että allokaatioavaimen pitää kunnioittaa RRF:n oikeusperustaa. Ranska korosti, että sen ehdotuksessa huomioidaan sekä RRF:n oikeusperusta että REPowerEU:n tavoitteet.

Puheenjohtaja kertoi, että työskentely asian suhteen jatkuu neuvostossa.

Eurooppalainen ohjausjakso 2022: Päätelmät vuoden 2022 perusteellisista tarkasteluista makrotalouden epätasapainoa koskevaan menettelyyn (MIP) liittyen

Asiakohdassa hyväksyttiin päätelmät vuoden 2022 perusteellisista tarkasteluista makrotasapainottomuuksiin liittyen, joista on keskusteltu komiteatasolla. Komissio ja Euroopan keskuspankki tukivat päätelmiä. Komissio korosti elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpanon roolia epätasapainojen korjaamisessa. Talous- ja rahoituskomitean puheenjohtaja painotti MIP:n roolia EU:n talouspolitiikan koordinaatiossa ja kertoi, että asiaan palataan syksyllä talouspolitiikan koordinaatiokehikon uudelleentarkastelun yhteydessä.

Euron käyttöönotto Kroatiassa

Asiakohdassa hyväksyttiin päätös euron käyttöönotosta Kroatiassa 1.1.2023, ehdotus asetuksen (EY) 974/98 muuttamisesta Kroatian toteuttaman euron käyttöönoton vuoksi ja ehdotus asetuksen (EY) 2866/98 muuttamisesta Kroatiaa koskevan euron muuntokurssin osalta. Kyseessä on viimeinen virallinen askel Kroatian

euroon liittymisen suhteen. Komissio ja Euroopan keskuspankki tukivat euron käyttöönottoa Kroatiassa ja kannustivat Kroatiaa jatkamaan talouden uudistamista.

G20 valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien 15.-16.7.2022 kokouksen valmistelu: EU:n yhteiset linjaukset

Asiakohdassa hyväksyttiin EU:n yhteiset linjaukset Balilla pidettävään G20 valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien heinäkuun kokoukseen. Komissio piti keskeisenä, että Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset globaaliin talouteen mainitaan G20-kokouksen julkilausumassa.

Päätelmät julkisen talouden kestävyyttä koskevasta raportista 2021

Asiakohdassa hyväksyttiin päätelmät julkisen talouden kestävyyttä koskevasta raportista vuodelta 2021. Raportti julkaistaan kolmen vuoden välein ja raportin pohjalta arvioidaan rahoitusvakausriskejä EU:ssa. Komission mukaan julkinen velka on kasvanut ja Venäjän hyökkäyssota aiheuttaa useita epävarmuuksia. Moni jäsenvaltio on korkean riskitason maa erityisesti keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä.

Rahoituspalvelualan lainsäädäntöhankkeet

Puheenjohtaja tiedotti käsittelyssä olevien rahoituspalvelualan lainsäädäntöehdotusten tilanteesta. Pj:n mukaan Ranskan kaudella oli edetty useissa hankkeissa ja Tšekin tehtäväksi jää jäljellä olevien ehdotusten käsittely. Näistä monessa odotetaan toimielinten välisiä kolmikanta- eli trilogineuvotteluja. Komissio odottaa uudelta puheenjohtajalta edistystä erityisesti EU:n vihreiden velkakirjojen trilogeissa, Euroopan vihreän kehityksen ohjelman edistämistä sekä rahoitusvälineiden markkinoita koskevan asetusehdotuksen priorisointia.

Suomen edustajat
Pysyvä edustaja Markku Keinänen ja virkamiesvaltuuskunta

<u>Euroryhmä 11.7.</u>

1. Euroalueen makrotalouskehitys ja poliittiset haasteet nykyisessä globaalissa kontekstissa, IMF:n huomioiden valossa

Euroryhmä kävi keskustelun euroalueen talouskehityksestä ja talouspolitiikasta. Keskustelun pohjaksi Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) kertoi havainnoistaan liittyen viimeisimpään missioonsa euroalueella. Taloustilanteeseen liittyy useita epävarmuustekijöitä. IMF:n näkemyksen mukaan energiahintakehitykseen vastaavat politiikkatoimet tulisi kohdentaa haavoittuville kotitalouksille ja hintojen nousun välittymistä markkinoille ei tulisi rajoittaa. IMF:n näkemyksen mukaan euroalueen finanssipolitiikan virityksen tulisi olla maltillinen. Korkean velkatason maissa sopeuttamisen olisi syytä käynnistyä jo ensi vuonna.

IMF katsoo euroalueen pankkien selvinneen pandemiasta hyvin ja rahapolitiikan normalisointi vahvistaa pankkien kannattavuutta. Pidemmällä aikavälillä euroalue tarvitsee rakenneuudistuksia erityisesti digitaalisuuteen ja vihreään siirtymään talouden kasvupotentiaalin vahvistamiseksi.

Euroalueen ministerit sekä Euroopan keskuspankki ja komissio yhtyivät laajasti IMF:n arvioon. Puheenjohtaja totesi keskustelun päätteeksi, että tietojenvaihto talouspolitiikan toimista sekä finanssipolitiikan koordinaatio ovat erityisen tärkeitä negatiivisten vaikutusten välttämiseksi.

2. Euroalueen budjettitilanne ja finanssipolitiikan suuntaviivat vuodelle 2023

Euroopan finanssipoliittisen komitean (EFB) puheenjohtaja Niels Thygesen esitteli kokouksessa EFB:n vuosittaisen arvion euroalueen finanssipolitiikan virityksestä. Komissio esitti näkemyksensä osana kevätpakettia. Euroryhmä keskusteli arvioiden pohjalta vuoden 2023 finanssipolitiikan virityksestä. Sekä

EFB:n että komissio näkemyksen mukaan maltillinen finanssipolitiikan viritys on perusteltua euroalueella ensi vuonna. Tosin maiden väliset erot on huomioitava politiikka virityksessä. Euroryhmä hyväksyi ensi vuoden finanssipolitiikan suuntaviivoja koskevan julkilausuman Linkki julkilausumaan.

Suomen puheenvuorossa AVS Mörttinen tuki euroryhmän julkilausumaa ja totesi pitävänsä instituutioiden kanssa yhdenmukaisesti sopivana lievästi kiristävää finanssipolitiikan viritystä, joka ei lisäisi inflaatiopainetta eikä kumoaisi rahapolitiikan vaikutusta. Politiikkatoimien väliaikaisuus ja kohdentaminen kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin on tärkeänä. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää velkakestävyyteen eli korkeiden velkatasojen laskemiseen. Myös rakenneuudistusten merkitys on entistä tärkeämpi talouskasvun edistämiseksi.

Puheenjohtaja Donohoe totesi loppuyhteenvedossaan, että julkilausuma on kaikkien hyväksyttävissä.

3. Euro digitaalisena valuuttana – mahdolliset vaikutukset rahoitusjärjestelmään ja käteisen käyttöön

EKP esitteli euroryhmässä digitaaliseen euroon liittyvää teknistä työtä ja sen pohjalta euroryhmä kävi keskustelun digieuron mahdollisista vaikutuksista rahoitusjärjestelmään ja käteisen käyttöön. Suunnitelman mukaan EKP:n neuvosto tekisi päätöksen digieuron teknisestä mallista vuoden 2023 toisen neljänneksen aikana.

Digitaalisen euron vaikutuksista ei ole vielä saatavilla yksityiskohtaisia arvioita. EKP:n mukaan vaikutuksia voidaan rajata asettamalla digitaaliselle eurolle määrärajoituksia tai esimerkiksi hinta-perusteisia välineitä, jotka vähentävät digieuron houkuttelevuutta. EKP pyrkii minimoimaan digitaalisen euron ”arvon säilyttäjä”-funktion, jotta suuret määrät talletuksia ei karkaisi pankkijärjestelmästä digitaaliseen euroon.

AVS Mörttinen totesi puheenvuorossaan, että samalla kun arvioidaan digitaalisen euron vaikutuksia mm. pankkien varainhankintaan ja rahoitusvakauteen ei tulisi unohtaa sitä, että digitaalisen euron tulisi olla houkutteleva käyttäjille. Laillisen maksuvälineen aseman antaminen saattaisi lisätä digitaalisen euron houkuttavuutta, mutta sen ei tulisi kuitenkaan estää EKP:ta kehittämästä kansalaisten tarpeita vastaavaa tuotetta. Parasta olisi kilpailla yksityisten sektorin innovaatioiden kanssa ja tämän vuoksi tulisi ylläpitää periaate sopimusvapaudesta maksamisessa.

Puheenjohtaja sanoi loppuyhteenvedossaan, että digitaalisen euron ei tule vaarantaa EKP:n mandaatin mukaista toimintaa eikä rahoitusvakautta. Digitaalisen euron tulee olla houkutteleva maksuväline kuluttajille ja sen tulisi ainoastaan täydentää käteisvaluuttaa, ei korvata sitä. Keskustelua digieurosta jatketaan lokakuussa, jolloin aiheena on eri toimijoiden, julkisten ja yksityisten, liiketoimintamallit digitaalisessa ympäristössä

4. Euroalueen laajentuminen – Kroatia

Euroryhmä toivotti Kroatian tervetulleeksi euroalueelle ja totesi että päätös Kroatian eurojäsenyydestä ja kiinnityskurssista tehdään seuraavan päivän Ecofin-neuvostossa. Samalla tehdään myös tarvittavat muutokset euron käyttöönottoon liittyviin asetuksiin. Euro otetaan käyttöön Kroatiassa 1.1.2023.

EVM:n hallintoneuvoston kokous 11.7.2022

Euroryhmän kokouksen jälkeen pidettiin ylimääräinen Euroopan vakausmekanismin hallintoneuvoston kokous, jossa jatkettiin keskusteluja EVM:n toimitusjohtajan valinnasta. EVM-sopimuksen mukaan toimitusjohtajan valinta edellyttää 80 % jäsenmaiden ääniosuuksista. Italia päätti vetää pois heidän kandidaattinsa ennen äänestystä jäljellä olevista kahdesta kandidaatista, joista kumpikaan Portugalin Leão tai Luxemburgin Gramegna ei saavuttanut vaadittavaa äänimäärää. EVM:n toimitusjohtajan valintaan palataan syyskuussa.

Suomen edustajat
Alivaltiosihteeri Leena Mörttinen (VM), finanssineuvos Marketta Henriksson (VM)

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi